

Dr hab. Marek Herma, prof. UP
Instytut Historii i Archiwistyki
Uniwersytetu Pedagogicznego
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Kraków, 29.11. 2021 r.

**Recenzja dorobku naukowego i dydaktycznego doktora Pawła Korzeniowskiego
w postępowaniu habilitacyjnym, w dziedzinie *nauk humanistycznych*, w dyscyplinie *historia***

I. Sylwetka naukowa Habilitanta

Doktor Paweł Korzeniowski jest absolwentem Uniwersytetu Rzeszowskiego. W 2006 r. ukończył tam studia licencjackie na kierunku politologia oraz studia magisterskie na kierunku historia.

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii uzyskał na podstawie rozprawy pt. „Polska sztuka wojenna na przykładzie regulaminów broni i wojsk w latach 1921–1939”, napisanej pod kierunkiem dr. hab. Andrzeja Olejki, obronionej na Wydziale Socjologiczno-Historycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego w 2010 r. Rozprawa, pod nieco zmienionym tytułem („Polska sztuka wojenna na przykładzie regulaminów walki Wojska Polskiego 1921–1939”), ukazała się drukiem w 2013 roku.

Ważną cezurę w dalszym rozwoju naukowym Habilitanta stanowi rok 2010, w którym został zatrudniony w Instytucie Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego, na stanowisku adiunkta. Jako nauczyciel akademicki zyskał możliwość prowadzenia systematycznych i zakrojonych na szeroką skalę kwerend archiwalnych i bibliotecznych w polskich i zagranicznych ośrodkach naukowych, co pozwoliło na wzbogacenie dorobku o kolejne, wartościowe publikacje.

Po doktoracie Habilitant brał aktywny udział w życiu naukowym. W latach 2011–2019 wygłosił referaty na 24 konferencjach naukowych, w tym na 6 konferencjach o charakterze międzynarodowym. Ponadto był sekretarzem 6 konferencji naukowych organizowanych w tym czasie. Z informacji, które podał w autoreferacie wynika, że podczas prac związanych z organizacją międzynarodowych konferencji naukowych dotyczących bezpieczeństwa międzynarodowego oraz historii wojskowej nawiązał i rozwinął kontakty naukowe z badaczami ukraińskimi z Narodowej Akademii Wojsk Lądowych im. Hetmana Petra Sahajdacznego we Lwowie.

Na wysoką ocenę zasługuje także udział Habilitanta w pracach redakcyjnych. Dr Korzeniowski jest współredaktorem 9 książek będących pokłosiem konferencji naukowych.

Habilitant pełnił także funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim gen. rez. Fryderyka Czekaja. Rozprawa pt. „Działania nocne w doktrynie i praktyce Wojska Polskiego 1921–1939”, napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Grzegorza Ostasza, została obroniona w 2018 r., a rok później wydana drukiem nakładem Wydawnictwa Politechniki Rzeszowskiej. Sprawując funkcję pomocniczą w opiece nad doktorantem, w tym w szczególności w procesie planowania jego badań, ich realizacji i analizy wyników, dr Korzeniowski pomyślnie wykonał powierzone mu zadanie, co zasługuje jednoznacznie na pozytywną ocenę.

II. Dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora przedłożony do oceny

Na dorobek naukowy Habilitanta przedłożony do oceny składają się:

- monografie – 4
- artykuły w czasopismach naukowych – 2
- rozdziały w pracach zbiorowych – 4.

Analiza tematyki dorobku naukowego dr. Korzeniowskiego pozwala wyodrębnić dwa obszary zainteresowań, na których koncentruje On swój wysiłek badawczy:

1. Historia wojskowa Wielkiej Brytanii w XX w., ze szczególnym uwzględnieniem działań brytyjskich wojsk lądowych podczas pierwszej wojny światowej
2. Dzieje związków taktycznych Wojska Polskiego walczących na froncie wschodnim podczas drugiej wojny światowej.

Pragnę zaznaczyć, że obie grupy problemów badawczych mają duży stopień trudności, gdyż dr Korzeniowski jest absolwentem studiów humanistycznych i społecznych, a nie wojskowych.

Pierwsza grupa stanowi bez wątpienia główny obszar zainteresowań i dociekań badawczych Habilitanta. Podejmując studia nad historią wojskową Wielkiej Brytanii dr Korzeniowski musiał opanować nie tylko specjalistyczną terminologię w języku polskim i angielskim, ale poznać dogłębnie specyfikę brytyjskich sił zbrojnych, ich rodzaje, organizację, strukturę i funkcjonowanie. Niezbędne było ponadto zapoznanie się z mechanizmami kierowania państwem oraz dowodzenia siłami zbrojnymi podczas pierwszej wojny światowej. Należy z uznaniem podkreślić, że Habilitant pokonał powyższe trudności, co dało mu solidne podstawy warsztatu naukowego, a zarazem było *conditio sine qua non* rozwijania dalszych, pogłębionych badań w tym obszarze historii wojskowej. Dzięki szczegółowym kwerendom prowadzonym w archiwach brytyjskich powstały dojrzałe opracowania, w tym monografia pt. „*Nieśmiertelna Dywizja*” na Gallipoli. *Walki 29. Dywizji Piechoty na półwyspie Gallipoli w 1915*

roku (Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019). Autor omówił w niej kompetentnie udział jednego ze związków taktycznych brytyjskich wojsk lądowych w operacji desantowej na półwyspie Gallipoli, zawładnięcie którym uznawano za klucz do sforsowania Cieśniny Dardaneelskiej przez okręty alianckiej eskadry. Częstkowe wyniki swych badań dr Korzeniowski opublikował w spójnym tematycznym cyklu artykułów zamieszczonych w wydawanym przez Uniwersytet Rzeszowski periodyku „Humanities and Social Sciences” (2) oraz w pracach zbiorowych (3). Dalekosiężnym efektem prowadzonych badań było wykrywanie się koncepcji rozprawy habilitacyjnej syntetyzującej tematykę działań wojsk Ententy na półwyspie Gallipoli w 1915 roku.

Nurt poboczny w studiach dr. Korzeniowskiego nad historią wojskową Wielkiej Brytanii stanowi natomiast próba omówienia udziału brytyjskich sił zbrojnych w wojnie falklandzkiej w 1982 r. Owocem przeprowadzonych badań jest monografia pt. „Wojna o Falklandy 1982” (Wydawnictwo Napoleon V, Oświęcim 2012). W mojej ocenie, książka ma jednak charakter popularnonaukowy, gdyż została napisana wyłącznie na podstawie opracowań brytyjskich i polskich, bez podbudowy źródłowej. Pragnę jednak zaznaczyć, że Habilitant wykazał się znajomością problematyki pozostającej poza głównym nurtem Jego badań.

Drugi obszar zainteresowań badawczych dr. Korzeniowskiego stanowią dzieje wybranych związków taktycznych Wojska Polskiego i ich udział w walkach na froncie wschodnim podczas drugiej wojny światowej. W 2013 r. nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Rzeszowskiego ukazała się monografia Habilitanta pt. „9. Drezdeńska Dywizja Piechoty w operacji łużyckiej (1945)”. Stanowi ona rezultat Jego dociekań i analiz dotyczących związku taktycznego Wojska Polskiego, który wiosną 1945 r. walczył na froncie wschodnim uczestnicząc w przełamaniu obrony niemieckiej na Nysie Łużyckiej. Dr Korzeniowski odtworzył wojenne dzieje dywizji na podstawie materiału źródłowego zachowanego w zasobie Centralnego Archiwum Wojskowego (aktualnie Wojskowego Biura Historycznego im. gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego) w Warszawie (Rembertów), Archiwum Państwowego w Rzeszowie oraz zasobów archiwalnych Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie. Ponadto wykorzystał publikowane zbiory dokumentów. We wstępie, trzech rozdziałach merytorycznych i podsumowaniu Habilitant przedstawił złożoność problematyki związanej z organizacją, formowaniem, szkoleniem i uzbrojeniem ww. związku taktycznego oraz jego udziałem w operacji łużyckiej. Problemy te omówił na tle ogólnej sytuacji militarnej na froncie wschodnim wiosną 1945 r. Trafnym posunięciem było zamieszczenie w tekście map i schematów, co znacznie ułatwia czytelnikowi śledzenie toku narracji. Do niedociągnięć, które obciążają zarówno Autora jak

i wydawnictwo, zaliczam natomiast niezamieszczenie indeksów, co powinno być standardowym rozwiązaniem w monografiach naukowych. Powyższa uwaga krytyczna nie zmienia w żaden sposób mojej oceny, że omawiana książka wzbogaca dorobek polskiej historiografii dotyczącej działań związków taktycznych Wojska Polskiego na froncie wschodnim podczas drugiej wojny światowej.

Analizując przedstawiony do oceny dorobek dr. Korzeniowskiego dostrzegam, że po roku 2014 nastąpiła wyraźna koncentracja zainteresowań badawczych Habilitanta na dziejach brytyjskich wojsk lądowych podczas Wielkiej Wojny. Zanim przejdę do oceny rozprawy habilitacyjnej pragnę podkreślić, że organizacja badań naukowych w zakresie podjętym przez dr. Korzeniowskiego była właściwa. Co istotne, Habilitant dobrze rozpoznał brytyjskie zasoby archiwalne, w tym przede wszystkim zasoby The National Archives w Londynie, w zakresie dokumentacji dotyczącej pierwszej wojny światowej. Potwierdza to pośrednio artykuł przeglądowy pt. „Materiały archiwalne dotyczące Manfreda von Richthofena znajdujące się w The National Archives w Londynie”, który dr Korzeniowski zamieścił w pracy zbiorowej *Manfred von Richthofen (1892–1918) oraz jego polscy krewni. W setną rocznicę zakończenia I wojny światowej i śmierci Czerwonego Barona*, opublikowanej pod redakcją naukową Jerzego Kuzickiego przez Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego w 2018 r.

Podsumowując tę część recenzji pragnę podkreślić szeroki zakres zainteresowań badawczych Habilitanta oraz zalety Jego warsztatu naukowego. Przedstawione do oceny monografie, artykuły i rozdziały w pracach zbiorowych świadczą o opanowaniu warsztatu historycznego oraz umiejętności analizy i krytyki źródeł. Nieco zaskakuje fakt, że dr Korzeniowski nie podjął próby opublikowania swych ustaleń badawczych w czołowych czasopismach ogólnopolskich o ugruntowanej reputacji. W wykazie osiągnięć naukowych Habilitanta, który otrzymałem, brak ponadto jakichkolwiek wydanych drukiem recenzji. Można zatem ubolewać, że dr Korzeniowski, pomimo niewątpliwych kompetencji w zakresie historii wojskowej Wielkiej Brytanii w XX w., nie przejawia chęci do zajmowania się krytyką naukową, która w naukach historycznych w Polsce przeżywa obecnie wyraźny kryzys.

Reasumując, przedłożone do oceny publikacje dr. Pawła Korzeniowskiego prezentują wysoki poziom merytoryczny i warsztatowy. Poszerzanie obszarów badawczych wskazuje na pracowitość Habilitanta oraz na tkwiący w nim potencjał rozwojowy poparty gruntowną wiedzą w zakresie uprawianej specjalności, historii wojskowej Wielkiej Brytanii w XX w.

III. Ocena monografii stanowiącej główne osiągnięcie naukowe

Ukoronowaniem dotychczasowych osiągnięć badawczych dr. Korzeniowskiego jest obszerna monografia (rozprawa habilitacyjna) pt. „Gallipoli. Działania wojsk Ententy na półwyspie Gallipoli w 1915 roku”, opublikowana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego w 2021 r. Wybór problemu badawczego stanowi zwieńczenie badań zainicjowanych przez Habilitanta w 2014 r. i konsekwentnie realizowanych w latach następnych.

Dr. Korzeniowski przeprowadził obszerne kwerendy archiwalne w brytyjskich, australijskich i francuskich instytucjach naukowych. Rozprawa oparta została na fundamentalnych dla tej tematyki materiałach źródłowych eksplorowanych w The National Archives, Liddell Hart Centre for Military Archives, King's College oraz Imperial War Museum w Londynie, Australian War Memorial w Canberze oraz Service Historique de la Défense w Paryżu. Na podkreślenie zasługuje benedyktyńska praca Autora, który przestudiował kilometrowe zasoby akt, sprawozdań, raportów i korespondencji, wytworzonych przez instytucje wojskowe Imperium Brytyjskiego oraz Francji podczas pierwszej wojny światowej.

Zakres kwerend archiwalnych oceniam bardzo wysoko, jako w pełni wystarczający do pomyślnego zrealizowania podjętego tematu badawczego. Habilitant sprawnie porusza się w labiryncie zasobów archiwalnych, a jego praca dała pozytywne efekty, zarówno na poziomie informacyjnym, jak również podejmowanych analiz.

Dr Korzeniowski wykorzystał również źródła drukowane, w tym regulaminy i instrukcje oraz wspomnienia i relacje świadków epoki.

Literatura przedmiotu dotycząca badanego tematu jest bardzo obszerna, wielojęzyczna i uwzględnia przede wszystkim dorobek historiografii brytyjskiej, w tym także najnowsze monografie naukowe. Autor wykorzystał ponadto opracowania badaczy australijskich, nowozelandzkich, francuskich, tureckich (tłumaczone na jęz. ang.), amerykańskich, kanadyjskich, rosyjskich i polskich. Incydentalnie w bibliografii zdarzają się drobne błędy. Przykładowo w rozdziale *Artykuły i opracowania* Autor zamieścił opracowany przez Ludwika Gelberga wybór dokumentów pt. „Prawo międzynarodowe i historia dyplomatyczna...” (s. 643). W mojej ocenie, dr Korzeniowski w wystarczającym zakresie pozyskał literaturę przedmiotu dotyczącą badanego tematu.

Recenzowana praca zawiera 644 s. i wklepkę z 20 kopiami fotografii. Tekst został podzielony na trzy części, a te z kolei na nienumerowane rozdziały i podrozdziały, podporządkowane układowi problemu w ujęciu chronologicznym. W części I przedstawiono

genezę i morską fazę operacji dardanelskiej, przygotowania aliantów do przeprowadzenia operacji desantowej na półwyspie Gallipoli oraz przygotowania Imperium Osmańskiego do odparcia inwazji wojsk Ententy. Część II oraz część III poświęcone są analizom działań wojennych podczas alianckiej operacji desantowej na półwyspie Gallipoli w okresie od 25 kwietnia 1915 r. do 8 stycznia 1916 r. Do tekstu dołączono wstęp, zakończenie, 4 załączniki (zawierające Ordre de Bataille Śródziemnomorskich Sił Ekspedycyjnych oraz osmańskiej 5. Armii), bibliografię, wykaz skrótów i skrótowców, spis tabel, schematów i map oraz słowniczek nazw geograficznych.

Obszerny wstęp zawiera krytyczną analizę źródeł i stanu badań podjętego problemu badawczego, charakterystykę konstrukcji rozprawy oraz cel pracy i pytania badawcze. Zabrakło w nim natomiast uzasadnienia wyboru tematu oraz charakterystyki wykorzystanych metod badawczych, a więc elementów, które wymagane są w pracach kwalifikacyjnych. Moje wątpliwości budzi ponadto brak stanowiska Autora w sprawie przyjętej cezury czasowej. Jest to o tyle istotne, że operacja desantowa na półwyspie Gallipoli trwała de facto od 25 kwietnia 1915 r. do 8 stycznia 1916 r., co różni się z informacją podaną w tytule monografii.

W części I zatytułowanej „Preludium” Autor omówił przyczyny, które skłoniły Wielką Brytanię i Francję do podjęcia decyzji o opanowaniu na drodze militarnej ważnej strategicznie Cieśniny Dardanelskiej. Następnie przeanalizował brytyjskie plany zawładnięcia Dardanelami, przygotowania strony osmańskiej do odparcia ataku od strony morza oraz przebieg operacji forsowania cieśniny przez aliancką eskadrę w lutym i marcu 1915 r..

W kolejnych rozdziałach opisał przygotowania aliantów do operacji desantowej na półwyspie Gallipoli, stan przygotowań do obrony półwyspu oraz ówczesny potencjał wojsk lądowych obu stron konfliktu. Wykład Autora w tej części monografii jest oryginalny, mimo że przywołuje także ustalenia innych badaczy, co jest uzasadnione. Niestety analizowane działania morskie w rejonie Dardaneli i opisy pojedynków artyleryjskich między okrętami alianckiej eskadry a osmańską artylerią nadbrzeżną nie są poparte mapkami i schematami, które mogłyby ułatwić percepcję tych partii materiału przez czytelnika. Autor nie ustrzegł się także błędów merytorycznych i terminologicznych. Do tej pierwszej kategorii należy zamieszczenie informacji, że Rosja ogłosiła mobilizację swojej armii dzień po podpisaniu traktatu sojuszniczego między Imperium Osmańskim a Cesarstwem Niemieckim (s. 46). Tytułem przypomnienia nadmieniam, że ów traktat podpisano 2 sierpnia 1914 r., a car Mikołaj II podpisał dekret zarządzający powszechną mobilizacją Sił Zbrojnych Cesarstwa Rosyjskiego w dniu 30 lipca 1914 r. Wielki książę Mikołaj Mikołajewicz pełnił w latach

1914–1915 funkcję Naczelnego Wodza Sił Zbrojnych Cesarstwa Rosyjskiego (a więc wojsk lądowych i marynarki wojennej), a nie „naczelnego dowódcy wojsk rosyjskich” (s. 69). Autor błędnie podał, że niemiecka misja wojskowa kierowana przez gen. Limana von Sandersa przybyła do stolicy Imperium Osmańskiego „w sierpniu 1914 r.” (s. 162). Tymczasem nastąpiło to w grudniu 1913 r. Pewnych problemów przysporzyła Autorowi także terminologia wojennomorska. Na przykład zespół okrętów Kaiserliche Marine operujący latem 1914 r. na Morzu Śródziemnym to poprawnie „Dywizjon Śródziemnomorski” (niem. Die Mittelmeer-Division), a nie „Eskadra Śródziemnomorska” (s. 47). Na okrętach nie ma „dział” (np. s. 65, 79), ale są „armaty”. „Ciężkie okręty” (s. 64, 80) to poprawnie „ciężkie okręty artyleryjskie” (pancerniki, krążowniki liniowe). W 1914 r. nie stosowano już terminu „krążownik pancernopokładowy” (np. s. 79–80, 205, 206, 217), gdyż w latach 1907–1912 upowszechnił się w jego miejsce termin „krążownik lekki”. W polskiej terminologii wojskowej przyjęto określać, że okręt „wszedł na minę”, a nie „wplynął na minę” (s. 102, przyp. 183, 184; s. 103).

Część II („Inwazja”) i część III („Przesilenie”) obejmują całościową analizę przebiegu operacji desantowej na półwyspie Gallipoli w okresie od 25 kwietnia 1915 r. do 8 stycznia 1916 r. Podział na rozdziały i podrozdziały, który to zabieg Autor zastosował wcześniej z powodzeniem w części I monografii, wydatnie ułatwia lekturę tekstu. Szczegółowe opisy wielomiesięcznych, wyczerpujących obie strony, walk pozycyjnych na półwyspie Gallipoli, które są centralnym zagadnieniem podjętym przez Autora, zostały poparte schematami i mapkami ułatwiającymi śledzenie toku narracji. Opisane wydarzenia oparto na bogatej bazie źródłowej, co stanowi plon wieloletniej kwerendy w zagranicznych archiwach, szczególnie w The National Archives w Londynie. Poza drobiazgową rekonstrukcją przebiegu działań bojowych na Gallipoli wartość dodaną stanowi omówienie różnorodnych problemów z którymi borykało się dowództwo i żołnierze Śródziemnomorskich Sił Ekspedycyjnych oraz osmańskiej 5. Armii broniącej Dardaneli (m.in. kwestie logistyczne, dyscypliny, problemy służb medycznych, trudy życia w okopach podczas walk pozycyjnych). Interesujące są także wątki biograficzne, (m. in. Winston S. Churchill, marsz. Horatio H. Kitchener, gen. Ian Hamilton), które Autor wprowadził do narracji omawiając skomplikowane mechanizmy kierowania państwem i dowodzenia siłami zbrojnymi Imperium Brytyjskiego w latach Wielkiej Wojny. Rażą natomiast kolokwializmy, których Habilitant nie ustrzegł się chcąc zapewne nieco udramatyzować obraz opisywanych wydarzeń. Na przykład „rozwścieczony von Sanders” (s. 243), „spazmatyczny ogień” (s. 273), „wpadł we wściekłość” (s. 278).

Zakończenie zawiera przemyślane wnioski Autora wynikające z analizy wykorzystanych w monografii źródeł archiwalnych i drukowanych oraz opracowań naukowych. Habilitant dokonał syntetycznego podsumowania wszystkich wątków pracy, zarówno natury militarnej i geopolitycznej, jak i biograficznej.

Pragnę podkreślić, że dr Korzeniowski perfekcyjnie stosuje aparat naukowy. Zasadnicza treść monografii jest rozszerzona poprzez liczne przypisy (1674) źródłowe, bibliograficzne, biograficzne i merytoryczne.

Za poważne niedopatrzenie uznaję natomiast niedołączenie do tekstu indeksu osobowego i indeksu nazw geograficznych.

Reasumując, recenzowane opracowanie w pełni wyczerpuje przyjęte przez Autora założenia badawcze. Uważam, że monografia dr. Pawła Korzeniowskiego znacząco wzbogaca stan wiedzy nad słabo rozpoznanym w polskiej historiografii problemem badawczym. Mimo zamieszczonych wyżej spostrzeżeń i uwag krytycznych, rozprawę tę w całości oceniam pozytywnie.

IV. Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego oraz dorobku w zakresie popularyzacji wiedzy historycznej

Z informacji zamieszczonych w autoreferacie wynika, że w czasie 11 lat pracy w Instytucie Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego Habilitant prowadził zajęcia dydaktyczne ze studentami na kierunkach: Historia, Kulturoznawstwo oraz Turystyka Historyczna i Kulturowa. Dr Korzeniowski kierował również seminarium dyplomowym – jest promotorem ponad 50 prac licencjackich oraz recenzentem ponad 50 prac magisterskich i licencjackich. Oceniam dorobek dydaktyczny Habilitanta jako obszerny i urozmaicony, obejmujący typowe formy aktywności pracownika naukowo-dydaktycznego wyższej uczelni.

W ramach działalności organizacyjnej, wspierającej proces naukowy i dydaktyczny, dr Korzeniowski od 2013 r. do dziś pełni funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego. W latach 2015–2019 pełnił ponadto funkcję przewodniczącego Wydziałowego Zespołu Rekrutacyjnego (na ówczesnym Wydziale Socjologiczno-Historycznym). Od 2019 r. jest także jednym z czterech pełnomocników JM Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego ds. Rekrutacji w Kolegium Humanistycznym. Od 2020 r. jest członkiem Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich UR oraz koordynatorem ds. współpracy z Uniwersyteckim Centrum Transferu Technologii. Od 2010 r. był wielokrotnie opiekunem roku studiów oraz pozostaje opiekunem naukowym Studenckiego Koła Historyków Uniwersytetu Rzeszowskiego. Od 2016 r. pozostaje także koordynatorem

Instytutu Historii UR ds. programu wymiany studentów MOST. Działalność organizacyjną Habilitanta oceniam bardzo wysoko.

Dr Korzeniowski ma też poważny dorobek na polu popularyzacji wiedzy historycznej. Od 2015 r. uczestniczy w pracach komisji wojewódzkich i rejonowych Ogólnopolskiej Olimpiady Przedmiotowej „Losy żołnierza oraz dzieje oręża polskiego 1772–1945”, której celem jest promowanie postaw patriotycznych wśród polskiej młodzieży oraz popularyzowanie wiedzy z zakresu historii polskiej wojskowości. Habilitant bierze ponadto regularnie udział w pracach komisji oceniających w ramach Olimpiady Historycznej dla szkół ponadpodstawowych, organizowanej przez Polskie Towarzystwo Historyczne. Nie stroni także od aktywności w mediach. Udziela się w charakterze komentatora i konsultanta tekstów prasowych o tematyce historycznej, a także występuje w programach Polskiego Radia przygotowywanych z okazji świąt państwowych i rocznic historycznych. Działalność popularyzatorska Habilitanta zasługuje na bardzo wysoką ocenę.

V. Wniosek końcowy

Monografia, przedstawiona w postępowaniu habilitacyjnym dr. Pawła Korzeniowskiego jako osiągnięcie naukowe, poświadcza rozwój naukowy i poszerzenie wiedzy Habilitanta, a zarazem wypełnia poważną lukę w polskiej historiografii i wnosi niewątpliwy wkład w rozwój badań historycznych. Biorąc pod uwagę dorobek naukowy Habilitanta po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, a także osiągnięcia w zakresie organizacji życia naukowego, dydaktyki uniwersyteckiej, działalność na polu współpracy międzynarodowej oraz zasługi na rzecz popularyzacji wiedzy o historii Polski uznaję, że spełnił wszelkie wymogi stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego, określone w art. 219 ustawy *Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce*, z dnia 20 lipca 2018 r. Na tej podstawie wnioskuję o dopuszczenie dr. Pawła Korzeniowskiego do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

